

PRIMORSKI LIST.

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

„Vse za vero, dom, cesarja!“

„Primorski List“ izhaja 5 in 20 dan vsakega meseca;
ako je ta dan praznik, izide dan poprej.
Velja za celo leto 1 gld., za pol leta 50 novč.

Uredništvo in upravnništvo mu je v Trstu,
Via Fabbri št. 7. — Nefrank. pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo. — Cena za inserate po pogodbi.

Tečaj I.

V TRSTU, dné 20. decembra 1893.

Št. 24.

Mir ljudem na zemlji!

Bližajo se lepi Božični prazniki, katere vsaki človek želi obhajati v miru in v veselju. Božič je praznik rojstva edinorojenega Sina božjega, kateremu so prepevali angelji: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!“ In res: Jezus Kristus je prinesel mir in veselje potrtemu in v greh zakopanemu človeštvu. Pred Kristusom ni bilo miru in veselja na svetu. Tudi najbolj bogate in izobražene narode starega veka vidimo potrte in obupane. Zlasti pa o Kristusovem rojstvu so bile razmere tako žalostne, da so tudi veliki narodje obupavali sami ob sebi. V Rimu je bilo veliko bogatstva in v Atenah veliko učenosti, ali miru, veselja, zadovoljnosti ni bilo. Kjer je greh, tam je nemir in prokletstvo, razpor in grepir. Tako so narodje živeli v prepiru in sovraštvu. Rimljani so skušali podjarmiti in pokoriti vse narode, ti so pa Rimljane sovražili in čakali vgodne priložnosti odgnati je iz svojih dežel. Ali tudi Rimljani mej seboj so se sovražili in preganjali, zlasti so besneli od jeze sužnji proti gospodarjem. Ni bilo mesta, ni bilo rimske občine, kjer bi ne bilo političnih strank, ki so se napadale in mesarile. Komaj je nehala vojska s tujim sovražnikom, že je začela domača praska z ognjem in mečem mej domačimi strankami. — Tako sovraštvu je bilo občno po vsem svetu. Miru, veselja, ljubezni ni bilo nikoder.

Tedaj se je rodil Zveličar sveta, Jezus Kristus, ki je z nebes prišel in prinesel nesrečnemu rodu človeškemu mir in tolažbo, katere mu svet ne more dati. Ta mir je sad milosti božje, katero je sveti Duh razlil v srca nekdanj zdivjana in obupana. — Narodje poprej sovražni, so se pomirili, ker so imeli vsi enega Očeta v nebesih, enega Odrešenika, eno Mater sv. kat. Cerkev. Tudi stanovi so se zopet sprijaznili in sporazumeli ko bratje mej seboj. Saj so imeli zdaj vsi narodje, vsi stanovi, vsi ljudje eno in isto zapoved Gospodovo: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe“. Ta zlati nauk je vesoljnemu svetu lice prestvaril.

Kako je pa dandanes l. 1893? Mnogo njih so vero izgubili; z vero pa je šla edinost in zložnost; z vero so izgubili upanje in veselje, mir in ljubezen. Pri mnogih krščanskih narodih so liberalci zmagali in gospodarijo proti Kristusu in proti katoliški Cerkvi. Zato je pa izginil ljubi mir. Povsod je prepir in razpor, obrni se človek, kamor hoče. Narodje se mej seboj pisano gledajo in če le morejo eden drugemu škodijo. Pripravljani so na vojsko ob prvi

priložnosti. Nikoli jim ni zadosti orožja in streljiva, nikoli zadosti vojakov. Ko ni vojske, se pa z besedo napadajo. Naši narodni nasprotniki, ako bi mogli, bi nas v žlici vode vtopili. Mislimo posebno na Trst in Gorico. Z ene strani se kliče: „Schiavi mostri“, z druge pa „Lahonska druhal“.

Ali prepir in sovraštvu je tudi mej rodoljubi enega in istega naroda. Koliko strank je n. pr. na Francoskem in kako se preganjajo! Koliko strank je pri nas v Avstriji. Še celo na tesni slovenski zemlji — Bogu bodi potoženo — je ogenj v strehi in prepir na vseh konceh. Zastonj so bili do zdaj vsi opomini, zastonj prošnje.

Ravno tako je tudi mej stanovi veliko sovraštvu in mržnja. Posebno je znano, kako vbožni delavci sovražijo gospodarje. Kjer pa nimajo ni gospodarji ni delavci vere, tam raste to sovraštvu od dne do dne in človeka je strah, kako se bo to končalo. Pa tudi žalost navdaja človeka, ko vidi narode v prepiru, ali še bolj britko je, da se tudi rodni bratje mej seboj sovražijo.

Ali tako mora biti. Kjer vera umira, nikoli ne ostane brez prepira. V tem zdivjanem sovraštvu rodni bratov se pri nas, na Slovenskem, posebno odlikuje „Slovenski Narod“, ki dan za dnem pošilja v svet nove psovke in grde besede o slovenskih rodoljubih. Ako bi ne bilo to res in očitno, ne bi verovali, da so Slovenci zmožni tolike surovosti. Bog razsvetli naše zaslepljene brate, da ne bodo v temi zdivjane strasti pobijali svojih ljudi. — Ali tudi sicer je vse razdrto in raztrgano. Skoraj je ni več občine, kjer bi ne bilo strastnih prepirov pri vsaki volitvici. Nedavno sem prišel v neko občino slovensko, kjer sem našel duhovnika proti duhovniku, učitelja proti duševnemu pastirju; en del občanarjev so besno napadali zdaj župana, zdaj duhovnika. Pri županu so bili drugi zaupni možje, ki so se potili proti učitelju in proti nekaterim občanarjem. Taka je naša Slovenija! Oj žalostna nam majka! Kam pridemo po tej poti?

Neko tolažbo občuti človek na sv. večer, ko sliši angeljski glas: „Mir ljudem na zemlji!“ Da, ljubi Slovenci, v Kristusu in v cerkvi najdemo mir in edinost. Samo za to, ker sv. katoliška vera mej nami vmira, smo zabreli v prepire. Kjer vere ni, ni več ljubezni. Naj si tedaj nikoli nikdo ne obeta edinosti in sprave na Slovenskem brez

Kristusa in brez sv. kat. Cerkve. Zatorej trdimo se vsi širiti katoliško zavest, ljubezen in spoštovanje do katoliške Cerkve, do duhovščine in škofov.

Slovenci! malo nas je, ali ako smo združeni v Kristusu in cerkvi, smo zares narod. Samo kot narod brez katoliške Cerkve smo prava ničla mej mogočnimi sosedi in gotovo ne rešimo svoje narodnosti. Preteklo leto ni bilo veselo za nas, ker ni bilo miru v domači hiši, a od zunaj so pritiskali na nas sovražni sosede, nemški in italijanski liberalci. Od teh nimamo upati miru ali ljubezni, za to pa iščimo mej seboj miru in sprave, ljubezni in spoštovanja: v Jezusu Kristusu. „Primorski list“ pa še posebej prosi čč. duhovščino, naj na dan sv. rojstva pobožno moli za mir in edinost vsega slovenskega naroda in vseh njegovih rodoljubov, ki so dobre volje.

* * *

Prosimo čč. prijatelje, naj sprejmejo te naše besede kot program našega lista. Očitano se je našemu listu, da je premalo odbival napade liberalcev in da je premalo naroden. —

Gledé liberalcev naj povemo, da zdaj brez politične organizacije ne moremo uspešno delovati. Neosnovano je pa očitanje, da naš list ni naroden. Se vé da, ako je narodna zasluga v tem, da se na „nemčurje, lahone, madžarone itd.“ psuje in brez potrebe izzivlje in celo dobre sosede žali in draži, na drugi strani pa tudi slovenske rodoljube napada, ako ne vpijejo vedno: živio z radikalcí, tedaj naš list res ni naroden. Koliko pa nam škodi tako pisarenje, spoznavajo zdaj že tudi nasprotniki naši. Take narodnosti naj nikdo ne pričakuje od nas. Ljubimo svoje, branimo svoje, delajmo, žrtvujmo za svoje, a sosedov ne izzivljimo z grdo besedo. Na katoliškem shodu smo postavili načelo:

„V obrambo naših verskih in narodnih pravic spoznava prvi slovenski katoliški shod potrebo tesne zveze katoličanov raznih avstrijskih narodov“.

S tem programom stopimo pogumno v l. 1894. goreče želeč, da pridejo kmalu Slovencem časi pravega miru in resničnega veselja, da bomo mogli složno in uspešno delovati za časno in večno blagostanje milega nam slovenskega ljudstva! —

Sv. Oče Leo XIII.

Kaj je socijalizem? — Okrožnica

„Quod Apostolici muneris“.

Ob nastopu novega rimskega papeža dale so vse vlade kaj upanja, da se bodo razmere za katoličane izboljšale: Nemčija, kjer sta cesar Viljem in njegov državni kancelar Bismark začela izprevideti, da je boj proti sv. katoliški Cerkvi na škodo

državi, Švica, Rusija, celo Turčija, edino laška vlada ni dala nobenega upanja. Od leta 1870. se je v Rimu podvojilo število duš ali ginolo je od dne do dne versko mišljenje izmed omikancev in neomikancev. Poleg tega je laška vlada na vse mogoče načine nadlegovala tuje romarje, ki so prihajali poklanjat se novemu rimskemu papežu. Papež je moral postaviti poseben kardinalski svet, ki bi skrbel,

LISTEK.

Večerni zvon.

(Spisal A. Š.)

Pred mnogimi leti živel je v sicer majhni, pa prijazni vasi precej premožen kmet, Slavljan. Njegova kmetija je bila najlepša v celem vasi. Imel je lepo pohištvo, pri katerem je bilo vse v najboljšem redu. Njegova žena Franica je bila vzgled dobrih gospodinj. Pridno je pomagala svojemu možu pri vsakdanjih opravilih, živela sta zakonska v vidnej zadovoljnosti. Zaljšala ju je razun drugih lepih čednostij tudi pobožnost. Vsako delo sta pričela z Bogom. In On jima je njihovo pobožnost tudi obilo poplačal. Rosil jima je z radodarnimi rokami blagoslov iz nebes. Podelil jima je tudi sinčka Jožeka. Z neizrečenim veseljem sta čuvala zakonska svojega ljubljena. Vse sta storila za njega in vsaki dan sta ga priporočala ljubi devici Mariji. In Mati nebeška je njihove prošnje uslišala. Deček se je lepo razcvital in je napredoval v vsem dobrem. Posebno rad je častil s svojimi stariši Marijo.

Pa, leta naglo tečejo in marsikaj se v teku časa izpremeni. Tako je bilo tudi pri naših znancih. Komaj je nastopil nadopolni mladenič deseto leto svoje nedolžne mladosti, se je prikradla neizprosna smrt in mu je pobrala ljubljeno mamico. To je bil hud udarec za mladega Jožeka in njegovega očeta.

Pa, vdala sta se konečno v voljo božjo, češ, kar Bog stori, vse prav stori. In res, Oče nebeski ju ni zapustil. V njihovej žalosti tolažil ju je bogati sorodnik, kateri je vzel tudi mladaga fanta k sebi, ter je skrbel po očetovski za nj. Oče pa je sam nadaljeval gospodarstvo.

Pa pregovor pravi, da podpira gospodinja tri vogle hiše, gospodar pa le enega, in resnica tega pregovora se je kmalu tudi pri Slavljanu pokazala. S prva je še zapuščeni mož dobro držal, pozneje pa so se ga oklenili vinski bratje in so ga pridno vodili po gostilnah, kjer so igrali na njegovo imetje pozno v noč. In tako se je začelo premoženje krčiti, gospodarstvo je lezlo rakovo pot in iz poprejšnjega premožnega kmeta postal je Slavljan siromak! Začel se je dolžiti, in posestvo razprodajati. Ko pa so upniki zapazili, da prodaja njihov dolžnik kos za kosom, oglasili so se in zahtevali posojen denar. Ker jim pa Slavljan tega ni mogel takoj plačati, izročili so ga sodniji, katera naj bi prodala na dražbi zadnje žemljisce njegovo.

Bil je lep jesenski dan. Svitlo solnce je pošiljalo svoje že onemogle žarke na zemljo. Po njivah so kmetje pridno pripravljali poljske pridelke, v gozdu pa je pela ojstra sekira groznega drvarja lepim drevesom smrtno pesen. A kaj pa pri Slavljanu? — Okoli njegove hiše so hodile danes gosposke postave, ki so cenile imetje nekdanj bogatega posestnika. In kje je Slavljan? Ni ga zraven. Zgodaj v jutro se je podal iz doma. Zavil je po glavnej cesti in iz te v temen gozd. Ko je stopal med visokimi smrekami,

da se volijo in redijo najboljši in najbolj vneti duhovniki v škofo, ker si je vlada prizadevala vpogniti italijanske škofo, ter napraviti z njimi sebi pokorne hlapce. Navduševal je rimsko duhovščino, da se pogumno poteguje za čast katoliškega mesta, Rima. Tudi moramo povedati, da je Leon XIII. že prvo leto svojega vladanja odprl učenjakom velikansko vatikansko knjižnico, ker je bil prepričan, da se sv. Cerkev nima ničesar bati od znanstva, zlasti od zgodovine. Ni ga kraljestva, ki bi imelo tako zgodovino, kakor jo ima kraljestvo božje — sv. Cerkev.

Papeževo bistro oko pa, ki ni čulo samo nad Italijo, ampak nad celim svetom, opazilo je, da se širi dandanes po celi Evropi, zlasti po Francoskem in po Nemčiji nova kuga, ki je bila prejšnjim vekom neznana — socializem, komunizem, nihilizem. Bolelo je sv. Očeta, ker je videl, kako močno hira in razpada človeška družba za tem zlom, in kako se dan za dnem množijo najkrutejši zločini, vmori in napadi. Zato je 28. decembra istega leta (1878.) izdal novo okrožnico začenjajočo z besedami: „Quod Apostolici muneris“. V njej je o socializmu jasno govorjeno. Posneti hočemo nekaj misli.

V čem je bistvo socializma?

1. Socialisti pravijo: Ves družbeni red se mora prekucniti. Nobena oblast, ne cerkvena ne posvetna ni sveta. Proč s kralji in cesarji, proč s ministri in njihovimi uradniki. Nobeno pravo, ne božje, ne cerkveno, ne velja. Vsi ljudje smo enaki. Nobene razlike ni med ukazajočimi in med pokornimi.

2. Zakon ni sakrament, ni svet. Zveza med možem in ženo, ki je vir družinske sreče in pogoji dobre vzgoje otrok in ki je vsem celo najbolj barbarskim narodom bila vselej neločljiva, je novodobnim socialistom pogubna igrača podlih strasti.

3. Nič več se ne sme govoriti: To je moje, to je tvoje! Premoženje in svet tiče vsem enako. Vsi smo enaki, zato se mora vse na enake dele razdeliti. Tatvina ni noben greh. Vse, kar so ljudje od svojih varčnih starišev podedovali, kar so si sami s trudom in s žulji svojih rok pridobili, kar so trdo prihranili za svoje potomce, vse bi radi zdaj leni, zapravljivi in liberalni socialisti razdelili med seboj na enake dele.

Te so tri glavne točke osodepolnega socializma.

Kako treba odgovorjati po nauku rimskega papeža tem socialističnim blodnjam?

1. Res je, da smo pred Bogom vsi ljudje enaki: kralji, cesarji in podložniki, cerkvene osebe in lajiki, bogati in ubogi, moški in ženske, ker vsi imamo človeško naravo, vsi imamo neumrljivo dušo, vsi smo po Kristusu otroci božji, vsi imamo en smoter, vsi bomo pred Bogom enako pravično sojeni; ali vendar ni dal Bog vsem ljudem enake pravice in enake oblasti. Od Boga izvira kraljeva in cesarska oblast, od Boga izvira razlika med predstojniki in pokornimi, od Boga razlika med posvečenim osebjem in med lajiki. Ako pade to načelo, ne bo nikoli več pravega miru med narodi, ampak večna revolucije.

2. Kar se tiče sv. zakona, pravi rimski papež, da sloni na njem blagor sv. Cerkve in države. Ako se oskrni svetost zakona, poniža se človek do živali ter je za vse nihilistične zločine pripraven. Družinsko življenje izgine, vzgoja otrok odpade — človek se pozverini. Te besede naj bi premislile in pretehtale današnje vlade, ki se potegujejo za civilni zakon. (Glej „Primorski list“ štev. 13, str. 98).

3. Kar se tiče današnje neenakosti v razdelitvi premoženja, izvira prvič od tod, ker nimamo vsi ljudje enakih niti telesnih, niti duševnih zmožnosti. Bog je podelil slehernemu človeku po Svoji volji

se je vnel hud boj v njegovem srcu. Pred oči mu je stopilo celo njegovo življenje. Spominjal se je veselih trenutkov, katere je preživel v srečnem zakonu s svojo rajno ženo. A zdaj? Groza ga obhaja. Kam je zabredel, kako se je pregrešil! In danes mu še prodajo njegovo pohištvo! Kam pojde zvečer spat? Ga bodo-li hoteli tuji ljudje pod svojo streho vzeti? O ne, tega pa ne! Slavljani ne bo prosil pri tujih ljudeh prenočišča.... S takimi mislimi je hitel dalje in prišel do jarka sredi gozda. Tu si nastavi samokres, ki ga je nosil pri sebi, in že hoče končati s smrtnim orožjem svoje življenje — pa v tem trenutku se zasliši milodoneči glas večernega zvona, ki je vabil prebivalce bližnje vasi, da počastijo Marijo!

Nekako čudno je zadonel ta mili glas tudi obupnemu Slavjanu na ušesa in otožno se mu je storilo pri srcu. Nehote mu je prišla na misel Marija. Z nekakim strahom se je povprašal: Ali ni ta Marija, katero zdaj verniki pobožno častijo, tista, katero sem tudi jaz nekda s svojo ženo in s svojim sinčkom pobožno častil? In zdaj? Ali me ne more Ona obvarovati pred dušno in telesno smrtjo? Taka vprašanja so se mu vzbujala v njegovem otožnem srcu. In še lepše se mu je zdelo zvonenje. V njegovem srcu začel se je tajati led. Bojevala se je huda vest z dobro. V tem položaju mu pade samokres na tla, in nehote izusti Slavjan sladko ime Marije, in glej, ona ga je slišala. Njegova obupnost je izginila in njegovo dušo je zopet napolnila sladka nada, češ, Marija ne zapusti skesanega grešnika,

ako se ponižno k njej zateče. Ves skesan poklekne na tla in po dolgih letih zopet pobožno moli k nebeški Kraljici. Kesal se je slabega življenja in trdno sklenil poboljšati se. A kaj mu pomaga poboljšanje? Kam naj se poda, ker nima več svojega doma? Take misli so ga začele zopet mučiti.

A čuj! Kdo prihaja; ali se ne slišijo koraki? Res, pred njim stoji njegov sin. Celó iznenaden skoči oče k sinu. „Ali si ti, drago mi dete? Kaj te je privedlo tu sem k nesrečnemu očetu?“

„Nesrečnemu? nikakor ne, ampak srečni ste, dragi oče! Glejte, jaz Vam prinesem veselo novico. Zjutraj je bilo vaše posestvo prodano, in kupil ga je moj dobitnik in sorodnik. In na mojo prošnjo mi je dovolil, da se zopet lahko povrnem na svoj dom. Iskal sem Vas, da Vam sporočim to preveselo novico, in po dolgem trudu sem Vas našel. Torej le hitro, ljubi oče, pojdiva domu, tudi jaz Vas spremljam in ostanem odslej vedno pri Vas.“

Tako je govoril veseli sin. Za odgovor ga je oče objel in se milo razjokal.

Kar je oče v gozdu Mariji obljubil je tudi vestno izpolnil. Pridno se je zopet poprijel gospodarskega dela, pri katerem mu je njegov zdaj že krepek sin pridno pomagal. Le malo let je preteklo in Slavjanovo posestvo je bilo zopet najlepše v celej vasi.

zmožnosti, s katerimi si služimo kruh in skrbimo za premoženje. Te zmožnosti pa je treba drugič pridno in varčno rabiti. Vsak je svoje sreče kovač. „Išče te sreča, um ti je dan; Našel jo bodeš, če nisi zaspan“. — „Lenega čaka strgan rokav; Pal'ca beraška, prazen bokal!“ Neenakost imetja izvira toraj iz neenakih zmožnosti, katere nam je Bog podelil in iz neenakega vporabljanja teh zmožnosti se strani ljudi.

Mislijo nekateri, da so ta načela trda in brezsrčna nasproti ubožcem. Ni res! Kdo je bolj skrbel za ubožce, kakor sv. Cerkev? Kdo je ubožni stan bolj zagovarjal in branil kakor sv. Cerkev, dasi je vedno odločno obsojala socijalistično enakost in trdila neenakost v oblasti, pravicah in močeh? Dandanes pa, ko se je proglasila enakost, trpijo ubogi ljudje mnogo več kot nekdanj in bati se je, da bode na konec le kruta sila zmagala in da se znova uvede suženjstvo, kakor je bilo pri starih paganih, ali pa ne bo nemirov in prekucij nikoli konec! Socijalistična enakost ni mogoča!

Od kod ima socijalizem svoj začetek?

Rimski papež pravi, da ima socijalizem svoj začetek v šestnajstem stoletju. Takrat se je rodil socijalizem in so se zavrgle čeznaravne resnice. Od takrat so začele tudi vlade hoditi sv. Cerkvi nasprotno pot. Od takrat so začele vlade trgati sv. Cerkvi šole iz rok, manjšati njen vpliv na človeško družbo, smešiti sv. resnice in mešati se brezobzirno v cerkvene stvari. Ob času revolucije je prišel ta vpor proti sv. Cerkvi do vrhunca. Skrivno društvo framasonsko, katero so tudi vlade podpirale, je močno pospeševalo in gojilo socijalizem. Vlade so mislile skriti cerkveno oblast in povečati svojo, ali dandanes vidimo, da izpodmika socijalizem tla bolj posvetnim oblastnikom, kraljem in cesarjem, kakor pa sv. Cerkvi in cerkvenemu oboju. Zato terjaja rimski papež, da naj se vlade in posvetni oblastniki kralji in cesarji zopet sprijaznijo z resnicami sv. Cerkev, naj sprejmejo zopet sv. Cerkev za svojo učiteljico in rešiteljico in naj se odločno postavi v bran socijalizmu za blagor sv. Cerkev, pa tudi za blagor države.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Dunaj. Državni zbor je vsprejel brambovski zakon. Vlada je predložila postavni načrt za podpore v znesku 800.000 gld. onim deželam, ki trpe pomanjkanje, da se brzo priskoči najpotrebnejšim v pomoč. — Razpravljalo se je o predlogu obrtnega odseka zastran razširjenja zavarovanja proti nezgodam, po katerem bi bilo zavarovanih okoli pol milijona delavcev, ki dozdaj niso bili deležni te dobrote, posebno železniški delavci, požarna bramba, tesarji, izdelovalci vodnjakov, itd. Poslanec Levski je pri tem posebno grajal previsoko režijo nekaterih zavarovalnic, ki svojim upravnim svetnikom plačujejo po 10.000 gld. na leto, zavarovanci pa dobé vsi skupaj 1300 do 3000 gld. Ti denarji so lastnina vdov in sirot, zato bi upravni svetniki ne smeli jemati potnin in nagrad. Pri glasovanju je obveljalo prvih devet odstavkov po nasvetu odsekov; pri desetem bili so izpuščeni tesarji in tlakarji, pač pa se zavarovanje raztegne tudi na železničarje. — Vsprejel se je predlog budgetnega odseka, da se tretjina okrajnih sodnikov pomakne v sedmi plačilni razred in v enako vrsto postavi s svetniki deželnih sodnij. — Pri razpravi o izjemni naredbi na Češkem so Mladočehi primerjali Češko z Irsko; minister Bacquehem pa nasprotuje trditvi, da bi bilo za Češke izjemne naredbe odgovorno prejšnje ministerstvo; pohvali zvestobo češkega naroda do cesarja in države, ki bo ostal zvest v klub žuganju Gregrovemu. — Govornika nemških levičarjev sta izjavila, da bodo njuni somišljeniki glasovali za omenjene naredbe, vendar izreka upanje, da vlada odpravi izjemne naredbe, kakor hitro odpadajo uzroki, radi katerih se je proglasilo izjemno stanje (No, to se pač razumi samo ob sebi od poštene vlade). Deym in Schwarzenberg pritrdita v imenu veleposestva Češkega izjemnim naredbam, ker upata dobrega uspeha od njih. Zbornica je s 185 proti 73 glasovom pritrdila izjemnemu stanju. — Grof Franc Coronini ugovarja Spinčiču, ki je s svojim govorom dal razumeti, da bi za irredentiste v Istri potrebno bilo izjemno stanje. — Od inter-

pelacij so za nas zanimive: Grof Alfred Coronini je vprašal justičnega ministra o sestavljenju porotniških listin, in naučnega ministra o šolskih oblastvih v Gorici. Bartoli s tovarši predlaga načrt o prenapredbi volilnega reda za istrske državne poslance. Laginja s tovarši vpraša trgovskega ministra radi preložitve trgovske zbornice isterske iz Rovinja v Pulj; potem radi zapostavljenja slovenskega prebivalstva v Primorju. Spinčič s tovarši vpraša radi rabe italijanskega jezika pri primorskih oblastih. Biankini se pritožuje, da se Dalmacija zanemarija, kar tiče železnice in stavi resoluciji zastran neke dalmatinske železnice in železnice Trst-Poreč-Kanfanar. Nabergoj interpeluje radi ravnanja uprave splošnih skladišč v Trstu nasproti slovenskim delavcem. — Sklicani so deželni zbori goriški in štajerski na 19. dan decembra, kranjski na 28. decembra, isterski in tržaški na 3. januarja 1894.

Ogrsko. Ker bo l. 1896. tisoč let, odkar je ustanovljena ogrska država, hočejo Madjari to leto posebno proslaviti, in sicer zgraditi dva nova mosta čez Donavo, zgraditi justično palačo, osnovati 400 novih državnih šol, veliki obrtni muzej, narodno razstavo, spomenik predstavljajoč osnovitev madjarske države, itd.

Hrvatsko. Pri dopolnilni volitvi poslanca za Brod na Savi izvoljen je bil Evgenij Kumičić, kot prvi sad zedinjene opozicije.

Vnanje države.

Na Laškem je zopet na vrsti zloglasni Crispi, da sestavi novo ministerstvo. Med tem pa se je vnel mali punt na Sicilijanskem. Kmetje silijo trgovce, da morajo znižati cene hrani; užitnine nečejo več plačevati. V Giardinellu je ljudstvo ubilo župana in njegovo ženo in njune glave nataknjene na droge nosilo po mestu! (Brr! novi turki ali avita coltura?)

Francosko. Predsednik novemu ministerstvu je bivši predsednik zbornice Casimir Perier, katerega hvalijo kot nadarjenega in zmernega moža. Predsednikom zbornice je imenovan Dupuy. Dne

9. t. m. je anarhist Aug. Vaillant vrigel bombo v zborniško dvorano. Ranjenih je okoli 60 ljudi, nekaj poslancev in nekaj poslušalcev. Precej v seji 11. t. m. predložilo je ministerstvo štiri zakonske načrte proti anarhistom in preosnovno tiskovnega zakona. Med tem pa ni nobenega, ki bi vračeval ljudstvu vero v Boga, ki se mu je prav sistematično iztrgala iz srca.

Nemški državni zbor je vsprejel predlog, da se razveljavijo postave o izgnanju jezuitov. S tem stvar še ni dognana, ker se vlada ne bo rada vdala, no, katoličani pa tudi ne bodo križem rok držali. Poslanec König je zahteval, da se opravljanje dušnega pastirstva, poučevanje in vzgoja mladine prepove vsem, ki niso odgojeni v Nemčiji. Ta prepoved bi največ zadela jezuite, ker le bil ta red

že dolgo let prepovedan v Nemčiji, se jih je mnogo izobražilo na ptujem, in ti ne bi mogli delovati na dušnopastirskem polju. — Nemški cesar se je pri sprejemu hanoveranske deželne sinode izrazil, da le cerkev in njena sredstva morejo zajeziti anarhizem. V interesu socialnega reda torej je, da se podpira prava, to je katoliška vera. Anarhizem, dinamični napadi in neznosne socialne razmere so sad liberalizma, ki je izpodkopaval in izpodkopuje veljavo krščanstva.

Srbija. Minister Dokić je umrl v Opatiji, kjer se je zdravil. — Imajo nove ministre, ki v nastopnih govorih obljubujejo vse, kar mislijo, da bodo poslanci radi slišali. Razkralj Milan pa za kratek čas popotuje po Evropi.

Dopisi in razne novice iz slovenskih in drugih krajev.

Iz Trsta. Kako mora slovenski živeti na mejah slovenskih dežel! braniti svoje postojanke, kaže posebno tudi boj za slovensko šolo v Trstu. Že pred 8 leti pričelo je politično društvo „Edinost“ boj za narodno šolo in je vladi predložilo prošnjo za ustanovitev slovenske šole v imenu 1144 slovenskih očetov. Vlada je odbila prošnjo, češ, da morejo kaj takega zahtevati le stariši sami. Na to so stariši sami to reč vzeli v svoje roke, taki, ki se niso ustrašili vsacega lahonskega vetriča in s tem dejansko pokazali, da je slovenska šola v Trstu ne samo želja slovenskega življa, ampak v postavi utemeljena potreba. Mestni magistrat branil se je, kakor je razvidno iz dopisa J. Vodopivcu kot prvemu podpisaneu na prošnji s tem, da § 59. šolskega drž. zak. zahteva, naj se ustanovi ljudska šola, kjer je v okrožju ene ure za petletno dobo povprečno število 40 za šolo godnih otrok, ki bi morali obiskovati šolo oddaljeno 4 kilometre, a v okolici so povsod tudi slovenske šole, ki od mesta niso oddaljene 4 kilometre. Pozabil je pa sl. magistrat, da zastran laških šol nima tako ozkosrčne mere, in je v istih okoličanskih vaseh, najbližjih mestu, kakor sv. Ivan, Rojan, Barkovlje, Škedenj vstanovil laške paralele za resnične in domišljene lahe, dasi Lahi iz okolice v mesto nimajo dalje, kakor imajo Slovenci iz mesta v okolico, in na razna drezanja, med katerimi najvažnša se bila Nabergojeva in Spinčičeva v državnem zboru, zaukazala je vlada komisijelno preiskavo, ki se zdaj vrši že čez en mesec, in je že dognala, da je za petero nasledujočih si let še čez 600 otrok zaznamvanih. Prav mnogo starišev, ki so dotično prošnjo podpisali, pa se ni še oglašilo; nekaterih ki so premenili svoje stanovalje, magistratni služabniki niti dobiti ne morejo — taki naj se sami predstavijo, dasi nimajo pozivnice, dotični komisiji, ki posluje v laški šoli pri sv. Jakobu, vsak dan od 10. ure predpoldne do 1 popoldne. Silno važno je, da se predstavijo vsi, ki so podpisali dotično prošnjo, da s tem zadobimo narodnih učilišč v Trstu, ki bodo služili blaginji in bodočnosti našega naroda. Torej rojaki! čas je važen, ganite se, pogumno zahtevajte to, kar vam po božji in človeški postavi gre — šolo za vaše otroke! —

V Ajdovščini bila je dne 26. nov. veselica moške podružnice sv. Cirila in Metoda, katera se je še precej sponesla v korist družbe. Tujcev ni bilo po-

sebnost v obilici zlasti ne iz V. od koder se jih je bilo največ nadejati, tembolj pa so pritisnili domači. Stvar se je na sploh povoljno izvršila, za kar gre vsa čast g. priredovalcem.

Med raznimi točkami bila je tudi igra; no, igra, kot dandanes — žali Bog, mladini, zlasti pa igralcem posebuo vgaja. X.

Iz Mirna. — Zadel je našo faro hud udarec, ko so po previdnosti božji naš dušni pastir vlč. g. Jan. Lukežič od nas se poslovili, preselivši se na svojo novo službo v Komen. — Preč. gospod so bili v resnici blaga duša, naše fari velik dobrotnik, oče ubozih, tolažnik žalostnih in neutrudljivi delavec v vinogradu Gospodovem; ter vsestransko uneti za čast božjo in v izveličanje njim izročenih duš. — Mnogo so se trudili za olepšavo naše farne cerkve, posebno pa pri cerkvi M. B. na Gradu; zato jim veljajo besede: „Gospod ljubil sem lepoto tvoje hiše“. — In kdo more naštet, koliko dušnih in telesnih dobrot smo mi v teku 13 let od njih sprejeli. Radi tega je bila tudi ločitev nepopisljivo bitka. — Preč. gospodu želimo v novi službi krepkega zdravlja ter obilnega božjega blagoslova! Pa naj bodo prepričani preč. g., dasiravno po telesu ločeni, ostanemo vendar v duhu z njimi sklenjeni.

Hvaležni farani.

Iz Tolmina. Pred kratkim je bila seja, pri kateri so se pretresovali prevdarki za l. 1894. Nekdo izmed starešinov je predlagal, naj se navrže davek tudi na žganja. Gospod župan se je izjavil: „V mojo škodo sicer, ali jaz sem za ta predlog, sicer pa prepuščam stvar starešinstvu...“ Tolminski zastopniki so bili proti temu iz lahko umljivih vzrokov; z njimi so potegnili tudi drugi starešini, vsled česar je predlog padel. Vino, pivo, pesi itd. so obdačeni, ki najmanj škodujejo človestvu, žganje pa je prosto občinskega davka. Lepo je od g. župana, da podreja zasebne interese javnim, škoda da niso tega storili tudi drugi.

Iz tolminske okolice. Hvala Bogu, most v „Vodilu“ med Sv. Lucijo in Tolminom je konečno narujen. Na drugo adventno nedeljo je bil slovesno izročen javnemu prometu. Tako je vendar enkrat odstranjena toli grda pot kličeča popotnikom: Popotnik, glej, tú so zloglasni ostanki — dvajsetletnega gospodarstva.

Z Št. Viškogorske planote. Včasih so bili gospodje pri c. kr. davkarji v Tolminu jednakopravni, ter napravljali v slovenskem jeziku zglasilne liste

za kuhanje žganja. Letos pa vidimo, da se našim nevednim kmetom potiskajo v roje samo nemške. Od kod to? Oprostite gospodje, to je nekoliko preveč! Ubogi ljudje itak letos niso mogli prodati sadja, zato so ga v čebre zmetali, da iz njega žganje pridelujejo. Dac je silno velik, naravno žganje pa po ceni, ker špirit zadržuje. Zdaj naj pa tekajo od Poncija do Pilata proseč pojasnila, in nadlegujoč duhovnike in učitelje, naj jim predstavljajo. Ali se ne lahko pripeti, da je kdo kaznovan, ako čez uro kuha, ker ni razumel zglasilnega lista? Zato prosimo slavno c. kr. glavarstvo, naj to zapreči.

Iz hribov. Letos kupčija s sadjem spi. Posušene češplje se še precej drago prodajajo. Škoda, da hribovci nimajo primernih sušilnic. Tako imenovane „pajštve“ niso posebno dobre za sadje, ker češplje in sploh sadje preveč po dimu diši, vsled česar trpi cena. Zato bi bilo pač potrebno, in zelo koristno, ako bi se osnavljala sadjarska društva, ki bi povzdignila zanemarjeno sadjarstvo. Nedavno smo sicer slišali, da se nekje snuje tako društvo, a zdi se, da ne bo še tako hitro v javnost stopilo. Ako o tem kaj več zvem, bom sporočil.

Iz Idrije pri Bači. Tudi pri nas se je začela razdelitev občinskih zemljišč. Gospod Iv. Lapanje, zemljemerec, naš domačin, je prevzel to delo. Slišijo se splošne pritožbe, ker načrt ni pravičen. Kolikor je nam znano, ubogi so tepeni. Za danes povemo le to, da en krivičen vinar deset pravičnih pojé. Mislili smo danes zasoliti par gorkih — posebno tistim, ki so načrt sestavljali, pa — iz različnih obzirov opustimo, ker upamo, da bodo večji kmetje

prostovoljno ubogim odstopili, kar jim gre. Revez je revež, on ne pozna postav, tudi ne vé, kako si pomagati. Dolžni so pa tisti pravico braniti, kateri jo v javnosti zastopajo. Pa naj reče kdo, da nimamo v hribih socialnega vprašanja?!

Iz Solkana se nam poroča, da mislita gg. Mültsch in Hardtmajer narediti na Soči nad Solkanom napravo, s katero bi napeljala v Gorico dobre pitne vode iz Mrzleka in dajala električno moč za male obrti. Enako tovarno misli napraviti tudi v Plaveh Kuntmüller, da bi napeljal v Gorico električno razsvetljavo. Načrti so že izdelani ter vladi predloženi. Stroški so proračunjeni na 800 tisoč gld. Ker pa treba napraviti na Soči jez sedem metrov visok nad vodno vršino, poklicani so za 18. in 21. t. m. vsi župani in posestniki bližnjih občin in posestev na dotična mesta, da bode posebna komisija slišala njih morebitne pritožbe.

Tudi o zdravišči po načinu slavnega župnika Kneippa se sedaj v Solkanu nekaj kuha. Nekateri gospodje iz Gorice so si izbrali Solkan v ta namen. Vode sicer tu ne manjka, tudi poslopje bi se dobilo, le — denarja ni. Zato se misli začeti podjetje z akcijami. Dne 12. t. m. zbrali so se dotični gospodje pri županu v posvetovanje. Izvolili so pripravljavni odbor, ki naj vdobi zadostno število akcionarjev. Predsedništvo so ponudili dr. A. Pajer-ju, dež. odborniku, ki pa se ga brani. V odboru so gg. A. Mozetič, župan, E. Mucha, V. Lenassi in dr. — Praktičnim zdravnikom določen je dr. Perko, ki se je učil nekaj časa pri Kneippu.

Našim p. n. gg. sotrudnikom in naročnikom! — „Primorski list“ je z današnjo številko srečno dovršil svoj prvi letnik. Majhen po obliki, skromen po vsebini se je trudil, da bi vestno izvršil zadano si nalogo izraženo v geslu: „vse za vero, dom, cesarja!“ Zaupajoč na pomoč božjo, ki rada podpira dobro stvar, in na dobrohotnost katoliških Slovencev, ki so ga duševno in gmotno zdatno podpirali, za kar jim izreka tu iskreno zahvalo, potoval je v mesta in vasi, v gospodske hiše in kmečke koče, povsod oznanujoč, kako treba čuvati drage svetinje slovenskega ljudstva: katoliško vero in mili nam materni jezik. — Dobro zavedajoč se svoje skromnosti se je rad ogibal, če je le mogel, svojih nasprotnikov, kojih nekateri bi ga bili radi zadavili, še predno se je rodil na svet, hujši od nekdanjih Špartancev, ki so vsaj počakali, da se je otrok rodil na svet, in potem so preiskovali, da-li bode sposoben braniti domovino ali ne, in ako ni bil sposoben so ga zavrgli. — „Primorski list“ upa torej, da je po svojih močeh storil svojo dolžnost, da pa ni vsem ugajal, kaj more zato? Tolaži se z besedami sv. Pavla: „Ako bi še ljudem ugajal, ne bil bi služabnik Kristusov.“ (Gal. I, 10.)

Kaj pa v prihodnjem letu 1894? Bode še izhajal „Primorski list“? Upamo, da bo, ako ga bodo namreč Slovenci duševno in gmotno radi podpirali in še v obilnejšem številu se nanj naročili kakor letos. Kakšen bode list v novem letu? Kakoršen od sedaj po svoji obliki in vsebini na podlagi katoliških načel. Potrudil se bo, kolikor mogoče, da bo poučeval in zabaval slovensko ljudstvo. Zato pa se toplo priporočuje vsem onim prijateljem, ki znajo držati pero v roki, da bi mu določili raznovrstne tečne hrane. Saj je „naše gore list“ in z naše ljudstvo je pisan, ki ga tudi rado čita. Želimo si poleg spisov verske in narodne vsebine posebno dobrih dopisov zadevajočih gospodarstvo, kmetijstvo, sadje- in živinorejo itd., ker so taki nauki gotovo koristni našemu ljudstvu; pa tudi raznih novic. Toda eno prosimo gg. dopisovalce: naj se izrazijo kratko, jedrnat, ker prostor lista je majhen, a večjega mu sedaj ne moremo dati. Kolikor bo mogoče, bomo dodajali 2 ali 4 strani priloge.

Izhajal pa bo „Primorski list“ v prihodnjem letu, začenši s 4. januarjem, vsak drugi teden in sicer v četrtek. Cena mu ostane ista: en goldinar ali dve kroni za celo leto, petdeset novč. ali ena krona za pol leta. — Prvo številko družega letnika dobé vsi dosedanji p. n. naročniki; kedor jo bode obdržal, se smatra naročnikom; kedor se pa ne misli naročiti, naj nam takoj prvo številko vrne. Dobro bi bilo, ako vsi naročniki enega kraja skupno pošljejo naročnino, ker imajo manj stroškov za poštnino; samo da določno napišejo imena naročnikov. Želeli bi pa, da bi v enem in istem kraju, kjer je več naročnikov, eden dobival vse liste na svoje ime, ter jih blagovolil razdeliti med naročnike; s tem bi nam bilo delo zelo olajšano, in stroški za razpošiljanje zmanjšani.

Priporočujoč se za obilno duševno in gmotno podporo, voščimo vsem čitateljem našega lista vesele praznike in srečno novo leto!

Uredništvo in upravnništvo.

Duhovniške vesti iz Trsta. Č. g. novomašnik Škobertal postal je kaplan v Mošćenicah; č. g. L. Sloković vmeščen na župnijo sv. Peter v Istri; č. g. Ant. Zidarič na župnijo Salvore; č. g. Karol Rous, župn. oskrbnik v Jngolski dolini na Koroškem, je imenovan nemški govornik pri sv. Ant. nov. v Trstu.

Imenovan je L. Konstantin poštним nadoskrbnikom pri glavnem poštne uradu v Trstu. — Za Sežano je imenovan okrajni glavar grof Schaffgotsch, rodom Tirolec. Baje zna tudi slovenski.

Božičnico je priredil 20. t. m. odbor trž. ženske podružnice za slovensko šolsko mladino pri sv. Jakobu. — Enaka veselica priredi se tudi za otroški vrtec v Rojanu in na Greti 23. t. m. Vsem rodoljubom se toplo priporoča revna deca v blagohotno podporo.

Nikar se ne smejajte! Tržaški „Mattino“ si je dal prinesiti iz Dalmacije novico, da začenši z božičnim praznikom se bodo brale vsak dan v stolnici sv. Justa v Trstu tri prve svete maše v glagolitici!? Potem pa pozivlje sl. magistrat, da naj čuva italijansko narodnost.

Omenjeni list vé tudi povedati, da kdor kupi eno akcijo za nov katoliški list, ki bi imel začeti z novim letom, dobi popolni odpustek za eno leto. Kdor se smeje, plača en groš. —

Iz Trsta. Mestni magistrat je razpisal službo pomočnika mestnemu nadzorniku javnih nasadov z letno plačo 650 gld. in 100 gld. odškodnine za vožnjo. Slovenec bi zastoj prosil te službe, ker je oseba za-njo menda že določena. — Za nedeljo pred Božičem, 24. t. m., je ministerstvo razveljavilo zakon o nedeljskem počitku, ker bi sicer seveda trgovci trpeli veliko škode ta dan, kakor da so letos prvičkrat trije prazniki zaporedoma. Za Trst ima to razveljavljenje gledé na zapovedano službo božjo pač malo pomena, saj so itak vse nedelje in praznike prodajalnice odprte do 1 ure popoldne. — „Edinost“ bo izhajala z novim letom po 3 krat na teden z vsakratno večerno prilogo, hoteč s tem „paralizovati“ pogubni upljiv nasprotnih listov mej našim slovenskim občinstvom“. Stane za vse leto 10 gold. „Novičar“ preneha. —

Vabilo k rednemu občnemu zboru okraj. kmetij. druž. v Dolini, kateri bode dne 28. t. m. točno ob 10. uri pred poldne v občinski dvorani v Dolini. Dnevni red: 1. Predsednik odpre zborovanje. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev dveh pregledalcev računov. 5. Volitev novega odbora (10 odbornikov). 6. Konstituiranje odbora. 7. Shodni predlogi ali nasveti. — Ako bi bilo ta dan slabo vreme — prenese se zborovanje (ravno s tem dnevnim redom) na 2. prosinca pr. l.

Prosi se, da vsi č. g. udje že seboj prinesejo na listku spisane osebe, katere mislijo v odbor voliti, ker s tem se bo volitev kolikor toliko hitreje vršila.

K okilnej udeležbi uljudno vabi

ODBOR.

Novo okrožnico so poslali v svet Sv. Oče Leon XIII. dne 21. nov. t. l., ki začenja z besedami: „Providentissimus Deus“, ter govori o potrebi temeljitega proučavanja sv. pisma, ter o načinu, kako to vporabiti.

Vrnični prisad so zasledili v Štandrežu pri Gorici, v Perteolu, v Ronkah in v Šagradu.

Slovensko pevsko društvo se namerava ustanoviti za Gorico in okolico, ki bi delovalo pri narodnih veselicah. Za to misel se posebno navdušuje č. g. L. Lacina, kaplan šempeterski.

Odbor „Alojzijevišča“ v Gorici izrazil je misel, da bi duhovniki tudi vernikom priporočali zavod v podporo. V Solkanu imeli so biro v ta namen, ter se je nabralo krompirja, ječmena, fižola in denarja, okolu 30 gld. vrednosti.

Darila za slovensko Alojzijevišče v Gorici: Pri občnem zboru Alojz. nabralo 32 gld.; V Solkanu nabrane hrane za 30 gld.; V Levpi vikariji nabrane hrane čez 24 gld.; V Šentviški gori nabrane hrane 15 gld.; P. n. gg.: Mercina Fr. stolni dekan, Zorč Alojz posest. Bovec, N. N. v Gorici po 10 gld.; V Komnu, miloščina v cerkvi 6 gld. 20 nvč.; P. n. g. Kafol Fr. vik. 6 gld.; P. n. gg.: Ukmar Ant. vik., Ferfolja Jos. vik., Vuga Peter kurat po 5 gld.; P. n. g. Pavletič 3 gld.; bl. g. Makorič Jos. oskrbnik 2 gld.; č. g. Lukežič Iv. dekan v Komnu podaril je en glasovir. —

Umrli je vpokojeni č. g. Andrej Blasig, previden sé sv. zakramenti za umirajoče, pri milosrčnih bratih v Gorici. N. v. m. p.!

Umrli je v Gorici g. Kutjansky, vnet ud družbe sv. Vincencija vzgleden katoličan, prijatelj revežev in bolnikov. N. v. m. p.!

Semenj (trg) sv. Andreja privabil je v Gorico veliko prodajalcev, kupovalcev, pa še več zijalcev. Kupčija bila je kaj živahna.

S Kanalskega. Dne 25. novembra sta obhajala v Kanalu dijamantno poroko Peter in Ana Košir doma iz Gorenjevsi, v krogu svojih sinov, hčerâ zetov in vnukov. Primeren nagovor preč. g. dekana segel je pričujočim globoko v srce. Dijamantna poroka, to je že nekaj! Vsekako lepa starost!

Za župnijo Miren je razpisan konkurz do 12. prosinca. Župnijskim upraviteljem je imenovan č. g. Jožef Budin, kaplan mirnski.

Premembe duhovnikov. Č. g. Tomaž Rutar, vikar v Desklah, je imenovan vikarjem v Šempolaju; č. g. Franc Červ, vikarjem na Grahovem; č. g. Blaž Bevk dobil je službo duh. pomočn. pri sveti Luciji na Mostu.

Hripa (influenca) obiskala je tudi letos Goričane. Mnogo jih čuva posteljo. Južno vreme pospešuje bolezen. Ako se je hočemo obvarovati, živimo zmerno in varujmo se prehlajenja. Smo se je že naložili, pojdimo takoj v posteljo in ne vstanimo prej, da popolnoma okrevamo. Letos — tako pripovedujejo — zgubljajo bolni za hripo govor za več dni; je tedaj nevarnejša od lanske, sosebno v slučaju, da je kdo ni prebolel v redu in se je povrnila.

Cecilijansko društvo v Gorici je izdalo 4. zvezek cerkvenih pesmi. Odbor prosi svoje člane, da bi poravnali letnino, preč. duhovščino pa uljudno vabi, da bi polnoštevilno pristopila društvu.

Iz Gorice. — Za „slovensko Alojzijevišče“ je določila občina Rifenberk-Brje po 3 gld. na mesec iz občinske blagajne, ker spoznajo veliko korist tega zavoda za goriške Slovence. Že zdaj sta dva pridna dečka iz te občine v zavodu. — V okrajni šolski zastop za Gorico so bili voljeni na 6 let kot zastopnika učiteljstva gg. nadučitelja A. Bajec iz Renč in A. Poniž iz Rifenberka; kot zastopnika dež. odbora gg. A. Kocijančič iz Podgore in Fr. Gruntar iz Šmarij; kot zastopniki občin gg. A. Klančič iz Podgore, F. Terpin iz Sv. Križa, Andr. Konjedic iz Plavij, J. Pavlica iz Rifenberka, A. Kafol iz Čepovana, J. Bolko iz Črnič, A. Faganelj iz Šempasa, A. Mozetič iz Solkana. Cerkev zastopa preč. msgr. J. Gabrijevčič. J. Pavlica Rifenberka je dobil 131 glasov, če tudi se je proti njemu agitvalo.

Božičnico so imeli slovenski otroci v goriški čitalnici. Pohvaliti moramo gospodične, ki so hodile od rodoljuba do rodoljuba pobirat milodare za vbožne otroke. Od njih sem zvedel, da je v Gorici nekoliko več rodoljubov, nego je to uradno znano. — Mej goriškimi Italijani je od dne do dne večja razburjenost proti Slovincem. Ker pa imajo oni moč in denar, zato bo njihova organizovana sila velika. Zgodovina bo učila, da napadanje in psovanje koristi le judom (n. pr. „Corrieru“), sicer pa je na škodo Italijanom in Slovincem. — Kako sodijo Italijani o naših listih, se je pokazalo v „bralnem društvu“ v Korminu, v katero so vstopili tudi nekateri Slovenci; pa Italijani so takoj izrekli: „Slov. Naroda“ v naše društvo ne! — O novem listu „Sloga“ se govori, da postane z novim letom tednik. — „Slovincu“ je že enkrat pokazal roge, vendar ni tako surov kakor nekateri drugi listi. — Pegreba pok. Jos. Gyra, kovača, udeležili sta se „bralno in podporno društvo“ s slovensko in italijansko delavsko društvo „Mutuo Soccorso“ s svojo zastavo, pa se ni nigdo vznemiril. Le Corrierejeve urednice, pravijo, da niso mogle tisto noč očesa zatisniti. No, so pa druge noči boljše spale. — Deželni zbor je sklican na 21. t. m.

Sv. Oče Leon XIII. so imeli 17. t. m. sv. mašo v baziliki sv. Petra, pri katerej so bila navzoča odposlanstva katoliških društev, približno 15.000 oseb. Po dovršeni sv. daritvi je čital msgr. Radini nagovor kot odgovor na adreso društev. V tem nagovoru naglašajo sv. Oče, da se je po previdnosti božji v Rimu pagansko veličastvo nadomestilo s krščanskim. Zato da se zastorj trudijo proti previdnosti božji oni, ki hočejo v Rimu zopet ponzdigniti paganstvo, ter iztrgati krščanskemu Rimu znak, kojega mu je utisnil sv. Peter.

Med navzočimi je bilo 14 kardinalov, veleposlaniki Španjske, Portugala, Avstrije in ruski diplomat Jzwolski.

Sv. Oče so dovolj trdnega zdravja, in dasi je trajala slovesnost dve uri, vendar niso kazali utrujenosti. — Vse se je vršilo v najlepšem redu.

Ocenjevalni odbor spisov za mladino se je ustanovil v Mariboru pri učiteljskem shodu. Dandanes res potrebno.

Deželni glavar kranjski O. Detela je bil od cesarja odlikovan z redom železne krone tretje vrste.

Promocija. Imenovan je na graškem vseučilišču doktorjem prava g. Edvard Poljak, naš solkanski rojak. Častitamo!

Društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča se je nedavno osnovalo v Ljubljani, ter imelo 13. t. m. ustanovno zborovanje. Namen zavetišča je vzgajati ono mladino, ki je npravno zanemarjena. Pač lep name! Kdaj bo komu v Trstu prišla presrečna misel, ustanoviti tako zavetišče za toliko zanemarjeno mladino, zlasti moškega spola?

Za župnijo Čepovan je razpisan konkurz do 3. januarja. Farnim upraviteljem je imenovan č. g. Jakob Rejec, dosedaj kaplan v Komnu.

Zagrebskim uadškofom je baje imenovan Bela Mayer, kanonik v Kalošah.

Utonil je po nesreči v Reki prednik trapistov v Banjaluki, o. Bonaventura, ko se je hotel vkrcati v ladjo, da potuje dalje v Bosno. Človek ne vé, kje in kdaj ga smrt zasači.

Električno razsvitljava na železničnih vlakih bodo vpeljali za poskušnjo.

Nagle smrti je umrl na sv. Andreja dan č. g. Fr. Smrekar, vikar v Medani. — Zares hudo kosi letos neizproslija smrt med goriško duhovščino; menda že 20 duhovnikom je pretrgala nit življenja, med njimi mladim in delujočim gospodom, kakor: Harmelju, Bolterju, Slokarju, Moškatu, Kravanji... sedaj Smrekarju. Pokojni bil je rojen 26. marca 1843; posvečen v mašnika 15. julija 1866. N. v. m. p!

Slovstvo.

„Slovensko-nemškega slovarja“ je izšel 8. sešitek od besede „medčeljústen“ do „náj“.

Nov molitvenik. Da imamo Slovenci primerno mnogo molitvenikov, je znano. Ti molitveniki so pa večinoma le splošni; in ravno zato, ker niso namenjeni posebnemu stanu, manje vplivajo. Častno izjemo pri tem delajo molitveniki, spisani posebno za mladino, kateri naj mladino vadijo pobožnosti in čednosti, potrebnih posebno mladini.

Izšel je ravnokar molitvenik, namenjen posebno novoporočenim in sploh oženjenim, ki naj bi jim svetoval in jih napeljeval, da bi v zakonu dobili posvetno srečo, a še več, da bi jim zakonski stan bil v pomoč zveličanja. Razvrstitev knjige je ta le: Najprej je „družinska knjiga“ z rubrikami za spominske dneve in družini, namreč: rojstveni dan, dan prejetja posameznih sv. zakramentov, dan smrti — za vsakega družinskega člana posebej. Slede jutranje in večerne molitve, dve sv. maši, spovedne molitve z obširnim spovednim ogledalom, obhajilne molitve — lilanije vseh Svetnikov in lavretanske, križni pot, razne molitve in sicer vse to z ozirom na zakonski stan. Drugi del knjige obsega 15 premišljevanj o stanovskih dolžnostih oženjenih med seboj, namreč o svetosti zakona, o zakonski ljubezni in zvestobi, o čednostih, katere naj si pridobita mož in žena, o strasteh in pregrehah, katerih naj se varujeta, o krščanski odgoji otrok, itd.

Molitvenik „**Krščanski zakon**, molitvena in poučna knjiga za oženjene“, potrjen po preč. tržaško-koparskem škofijstvu, je založil in tiskal J. Steinbrenner v Vimperku na Češkem. — Cena mu je v usnje vez. 40 kr., šagrin s zlato obr. 70 kr., belo kot v slonovo kost 1 gld.

Namenjen je oženjenim iz prostega ljudstva, katerim se najtopleje priporoča.

Za „Božičnico“ dobé se pri č. g. Karol Čigon-u, vikarju v Temnici, Pošta Kostanjevica, Via Rubbia, prav primerne molitvene knjižice:

1. Pobožni učenec; Pobožna učenka po 35 in 45 novč.
2. Mali učenec; Mala učenka po 25 in 35 nč.

Pisane so za vsaki spol posebej. Prve so za predpoldansko, druge za popoldansko šolsko mladino. — Se priporočajo č. gg. duhovnom in gg. učiteljem. Na vsakih 12 komadov en gratis.

Tudi pri g. Jan. Semeniz-u, bukvarju v Gorici nasproti pošte, se prodajajo.